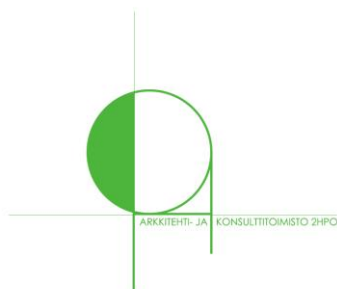

Yritykset Suomessa 2009

20.9.2011

Harri Hietala
Konsultit 2HPO

Yritykset Suomessa 2009¹

- 1 Yritysten määrä on kasvanut
- 2 Yritystoiminta maakunnittain
- 3 Pk-yritykset tärkeitä työllistäjiä
- 4 Yrittäjien profiili
- 5 Tutkimus- ja kehityspanostukset sekä innovaatiot
- 6 Pk-sektorin rooli kansantaloudessa
- 7 Yritykset ja ympäristö

1 Yritysten määrä on kasvanut

Suomalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen yleensä ja mahdollisuuteen toimia itse yrittäjänä on tullut positiivisemmaksi. Suomalaisista 41 prosenttia haluaisi toimia mieluummin yrittäjänä kuin palkansaajana, jos saisi valita vapaasti. Tämä osuus on noussut 13 prosenttiyksikköä puolessa kymmenessä vuodessa. Osuus on eurooppalaista alemmaa keskitasoa. erityisesti nuorten myönteiset asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat nousseet.

Suomalaisten mielissä yrittäjänä toimimista vastaan puhuvat taloudellinen epävarmuus sekä mahdollisesti epäsäännölliset työajat ja pitkät työpäivät. Yrittäjäksi ryhtymisen puolesta puhuvat puolestaan työn itsenäisyys ja vapaus, mahdollisuus vaikuttaa ja päätösvalta, mahdollisuus menestyä, oma ajankäyttö sekä itsensä toteuttamisen mahdollisuus.

Yritysten määrä on kasvanut tällä vuosituhanella nettomääräisesti keskimäärin 6 000 yrityksellä vuodessa. Yritysten määrä säilyi käytännössä samana taantuma vuonna 2009. Vuosina 2006–2008 yritysten määrä kasvoi jopa yli 10 000 yrityksellä vuodessa. Tämä oli nopeinta kasvua sitten laman jälkeen 1996–1997. Eniten yrityksiä on syntynyt mikroyritysten, eli alle 10 henkilöä työllistävien, luokkaan. Myös muiden pk-yritysten määrä on kasvanut – mm. yritysten kasvun ja suuryritysten ulkoistamisen kautta. Konkurssien määrä on vähentynyt vuosittain – tosin konkurssien määrä kääntyi kasvuun taantumana myötä vuosina 2008–2009.

Yrityksiä perustetaan vuosittain yli 30 000, mutta toisaalta yli 20 000 yrityksen toiminta loppuu Tilastokeskuksen Aloittaneiden ja Lopettaneiden yritysten tilaston mukaan. On kuitenkin syytä huomata, että luvut sisältävät myös yhtiömuodon muutokset sekä yritysjärjestelyiden kautta päättyneet ja alkaneet yritykset. Siten arviolta aloittamisista vain reilu kolmasosa onkin aitoja uusia yrityksiä. Suomessa yritysten vaihtuvuus on vähintään keskimääräistä tasoa kansainvälisesti vertaillen.

Vuonna 2009 Tilastokeskuksen Yritysrekisterin perusteella Suomessa oli 320 682 yritystä. Ilman maa-, metsä- ja kalataloutta yrityksiä oli 263 759. Näistä suuria, eli 250 henkilöä tai enemmän työllistäviä, yrityksiä oli 608 eli 0,2 prosenttia. Siten pk-yrityksiä oli 99,8 prosenttia kaikista yrityksistä. Suuri osa yrityksistä on vielä alle 10 henkeä työllistäviä mikroyrityksiä – 93,4 prosenttia yrityksistä.

Kaupassa yrityksistä toimii 18 prosenttia, rakentamisessa 16 prosenttia sekä ammatillisissa, tieteellisessä ja teknisissä palveluissa 12 prosenttia. Kuljetuksessa ja varastoinnissa toimii 9

¹ Katsauksen on koontanut ekonomisti Harri Hietala (harri.hietala@2hpo.fi) Konsultit 2HPO:sta.

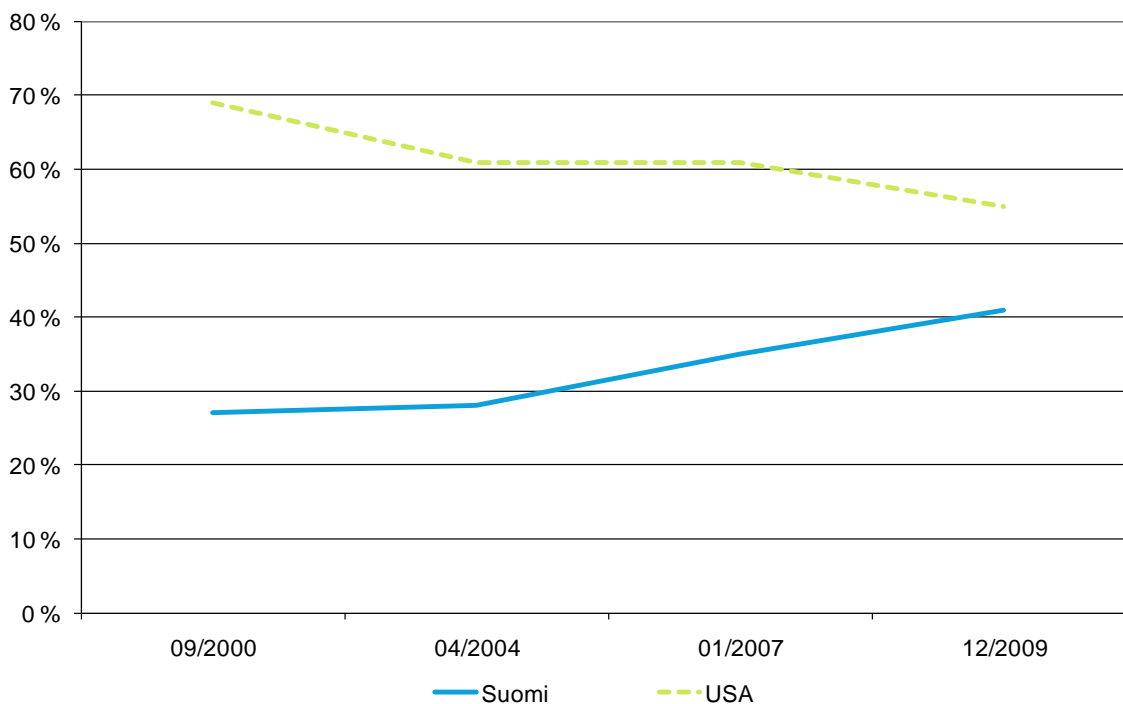
prosenttia sekä teollisuudessa 8 prosenttia yrityksistä. Muissa palveluissa yrityksistä toimii 36 prosenttia. Siten tällä tavalla tarkasteltuna Suomen voi sanoa olevan palveluyhteiskunta. Muilla toimialoilla toimii prosentti yrityksistä.

Viime vuosina yritysten määrä on kasvanut toimialoilla, joissa julkisella sektorilla on perinteisesti ollut vahva asema: sosiaali- ja terveyspalvelut, koulutus sekä muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut. Yrityksiä on syntynyt erityisesti myös rahoitukseen sekä liike-elämän palveluihin. Niin ikään rakentamisessa yritysmuotoinen toiminta on lisääntynyt.

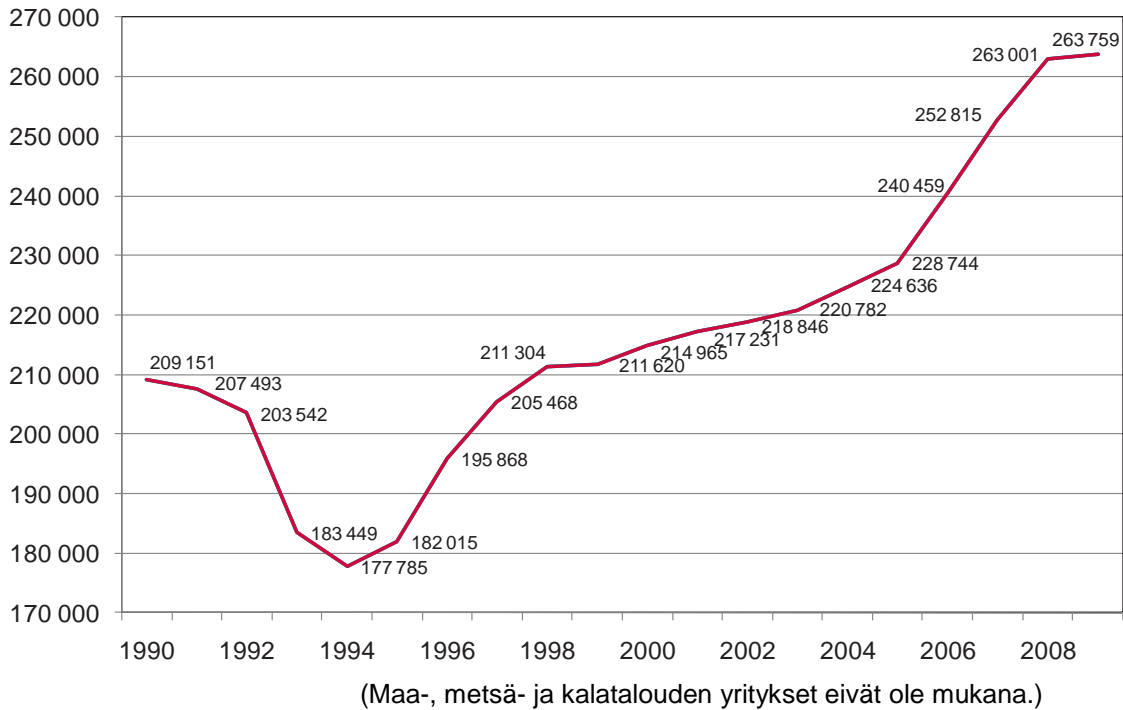
Yritystilastossa on mukana runsaasti yrityksiä, jotka ovat toimineet vain osan vuotta, mutta kuitenkin yli puoli vuotta. Vuonna 2008 tilastossa oli yli 80 000 yritystä, joiden liikevaihto jäi alle 40 000 euroon. Tämä kertoo siitä, että osan tilastoidusta yritystoiminnasta täytyy olla myös sivutoimista.

Suosituin yritysmuoto on osakeyhtiö, joita oli 47 prosenttia vuonna 2009. Elinkeinonharjoittajina toimi 41 prosenttia. Avointen ja kommandiittiyhtiöiden osuus oli 10 prosenttia.

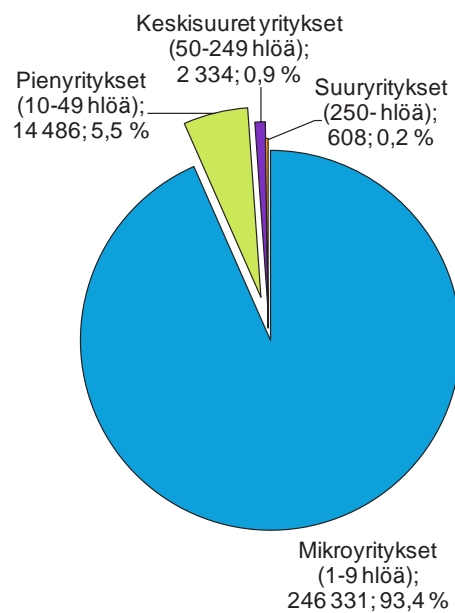
Kuva. Jos saisi valita yrittäjä- ja palkansaajauran välillä... - kehitys, Suomi ja USA. (Lähde: EU-komissio, Eurobarometer.)

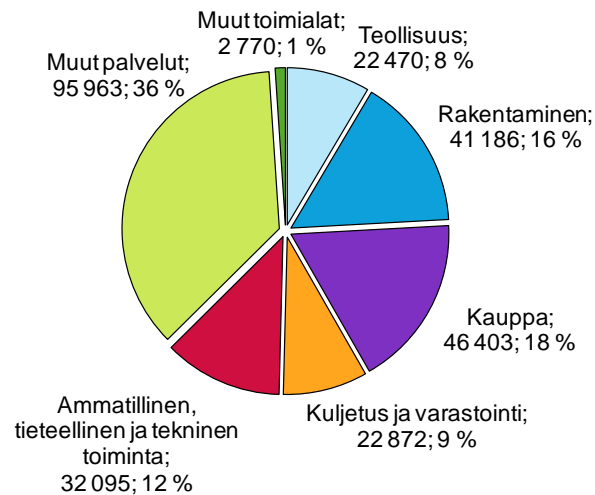
Kuva 1. Yritysten määrän kehitys v. 1990–2009 (Lähde: Tilastokeskus).

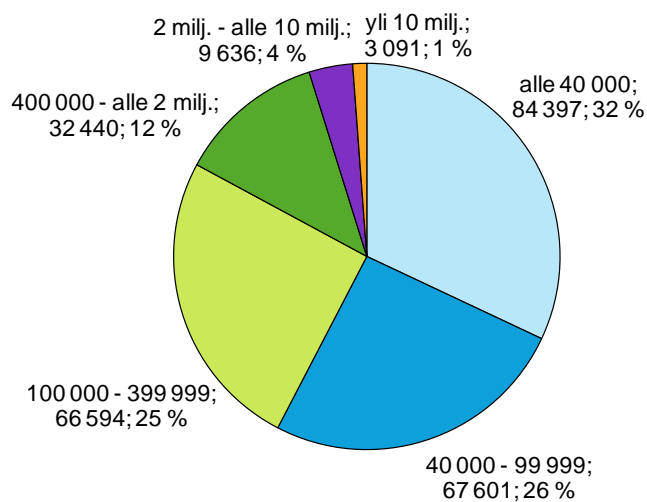
Kuva 2. Yritysten määrä v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

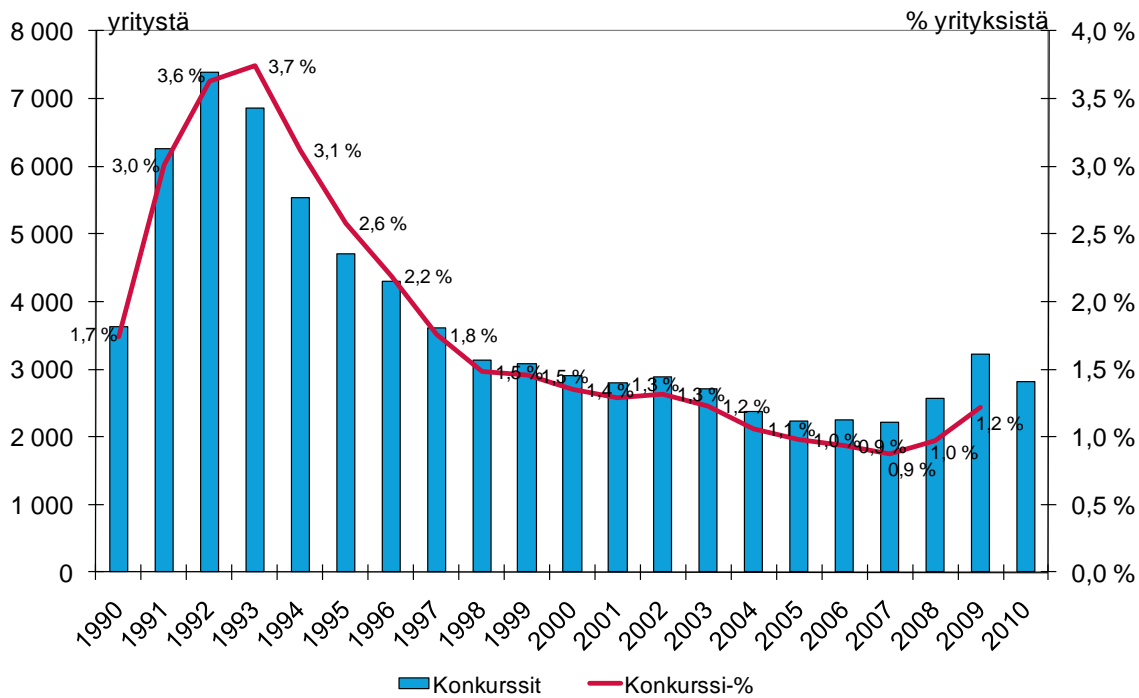
Kuva 3. Yritysten määrä toimialoittain v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

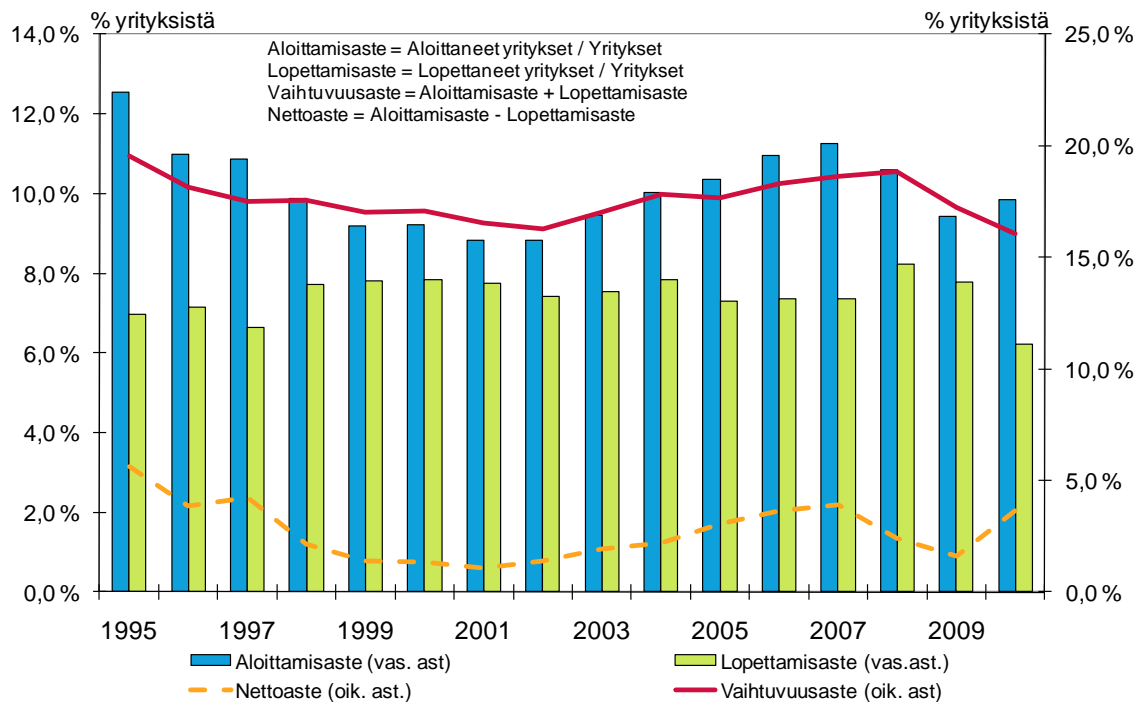
Kuva 4. Yritysten määrä liikevaihdon mukaan v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

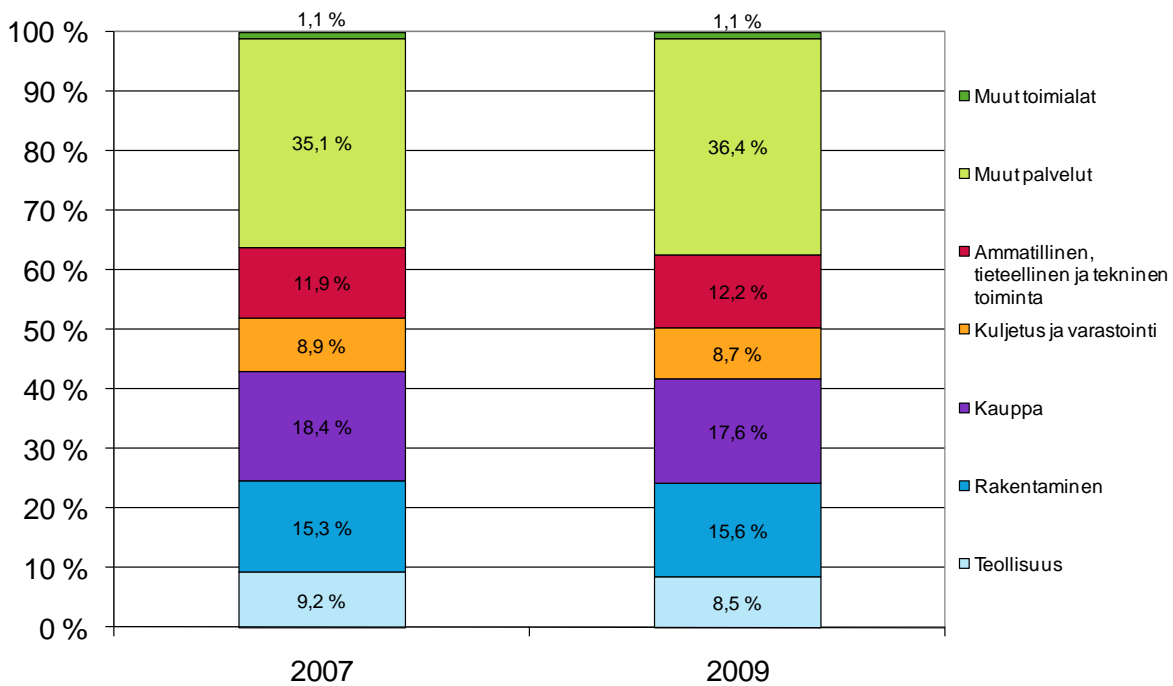
Kuva 5. Konkurssien määrä v. 1990–2010 (Lähde: Tilastokeskus).

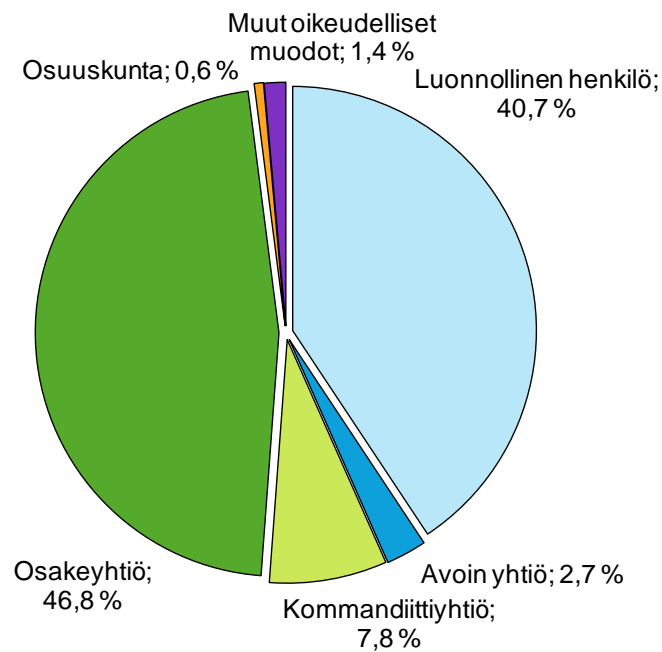
Kuva 6. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset v. 1995–2010 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. Yritysten määrän kehitys toimialoittain (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. Yritysten määrän jakautuminen oikeudellisen muodon mukaan v. 2009. (Lähde: Tilastokeskus).

2 Yritystoiminta maakunnittain

Yrittäjien määrä vaihtelee suhdanteen mukaan Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksessa. Vuosina 2006–2007 yrittäjiä on ollut noin 230 000, mutta vuonna 2008 määrä nousi 240 000 ja vuonna 2009 250 000. Vuonna 2010 yrittäjien määrä säilyi noin 250 000 henkilössä. Näistä työnantajayrittäjiä oli 93 000 ja yksinyrittäjiä 154 000. Yksinyrittäjien osuus kaikista yrittäjistä on siten 62 prosenttia. Yrityksistä kaksi kolmasosaa työllistää vain yrittäjän itsensä.

Yrittäjyysaste (yrittäjien osuus työllisistä) on koko maassa keskimäärin 9,5 prosenttia. Maakunnista viisi yltää yli 12 prosenttiin: Itä-Uusimaa, Satakunta, Päijät-Häme, Etelä-Savo ja Satakunta. Matalin yrittäjyysaste on Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Kanta-Hämeessä.

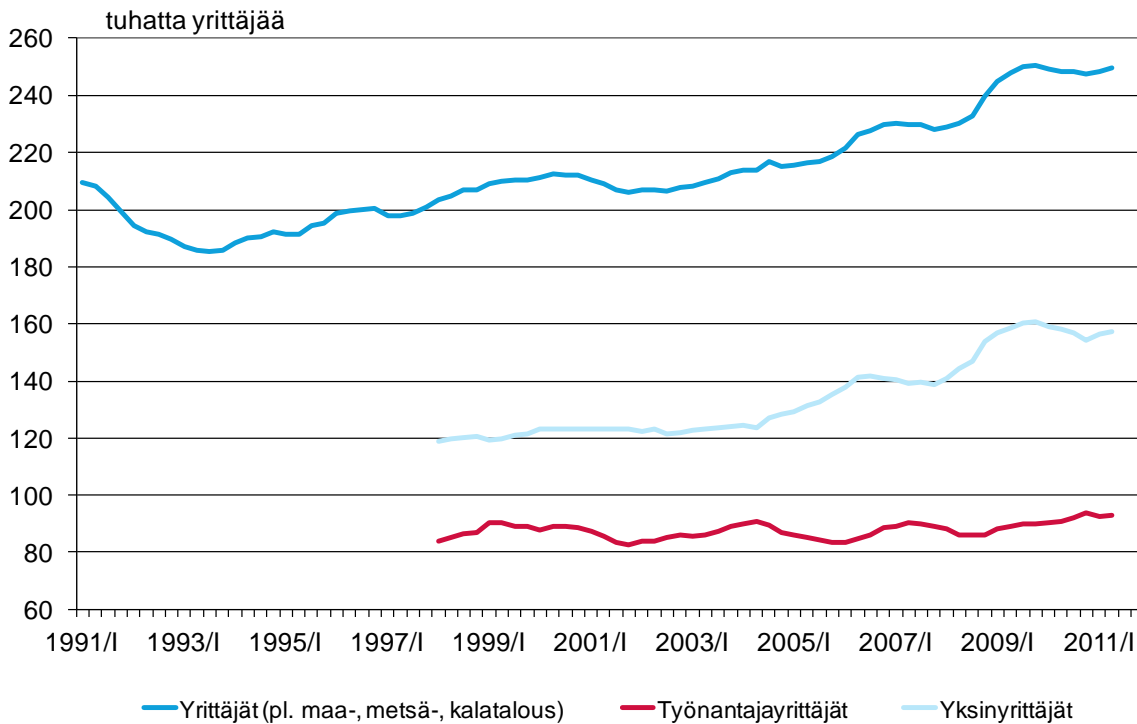
Yritysten lukumäärässä Uusimaa on luonnollisesti omaa luokkaansa, sillä monet yritykset rekisteröityvät pääkaupunkiseudulle, vaikka niiden tuotannollisesta toiminnasta valtaosa tapahtuisikin muualla maassa. Seuraavina tulevat vahvimpien kasvukeskusten maakunnat: Varsinais-Suomi, Pirkanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa. Kappalemääräisesti vähiten yrityksiä on pienemmissä Kainuun ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa.

Uudenmaan yritykset ovat selkeästi muita suurempia keskimääräisellä henkilöluvulla (8,8) tarkasteltuna, koska muualla maassa sijaitsevienkin toimipaikkojen henkilöstö rekisteröityy Uudellemaalle. Seuraavina tulevat Keski-Pohjanmaa (4,5), Pohjois-Karjala ja Pohjanmaa. Keskimäärin yritykset ovat pienimpiä Etelä-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla ja Itä-Uudellamaalla (3,3). Ero on huomattavasti pienempi, kun tarkastellaan henkilöstöä toimipaikkaa kohden: Uusimaa km. 5,4 ja Pirkanmaa km. 4,4 henkilöä sekä toisessa päässä Etelä-Pohjanmaa 2,8 henkilöä.

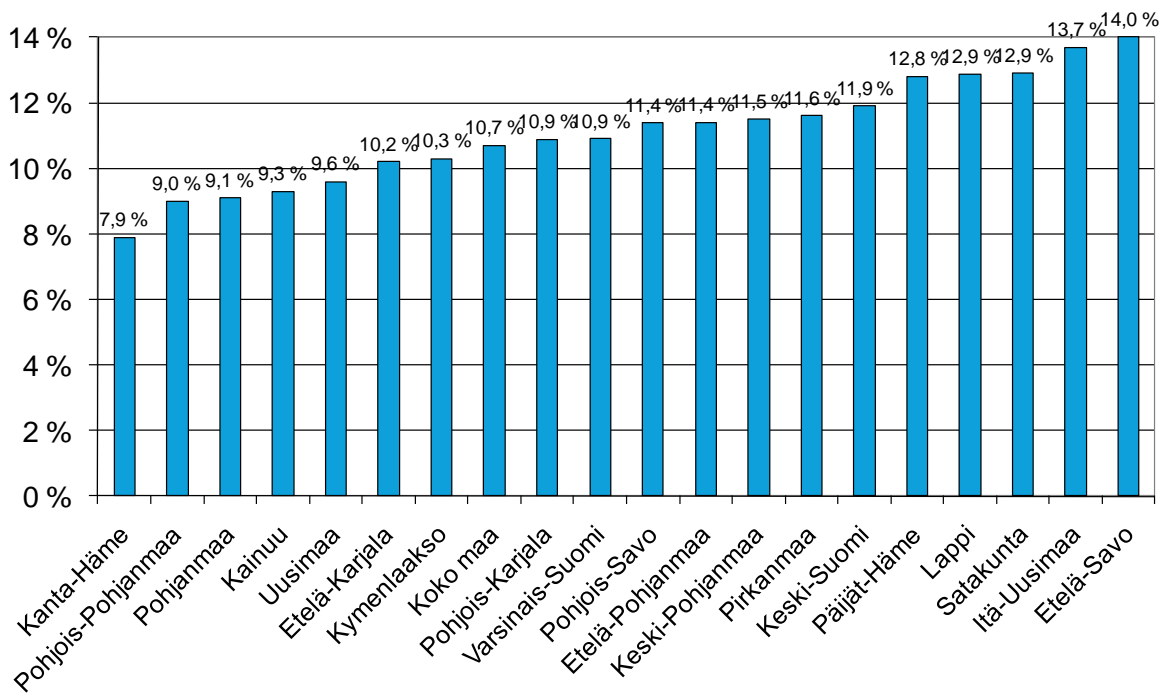
Uusimaa erottuu samoin muista maakunnista, kun tarkastellaan yritysten liikevaihtoa henkilöä kohden. Seuraaviksi suurimpia ovat Pohjanmaan ja Itä-Uudenmaan yritykset. Liikevaihto henkilöä kohden on pienin Kainuussa ja Etelä-Savossa.

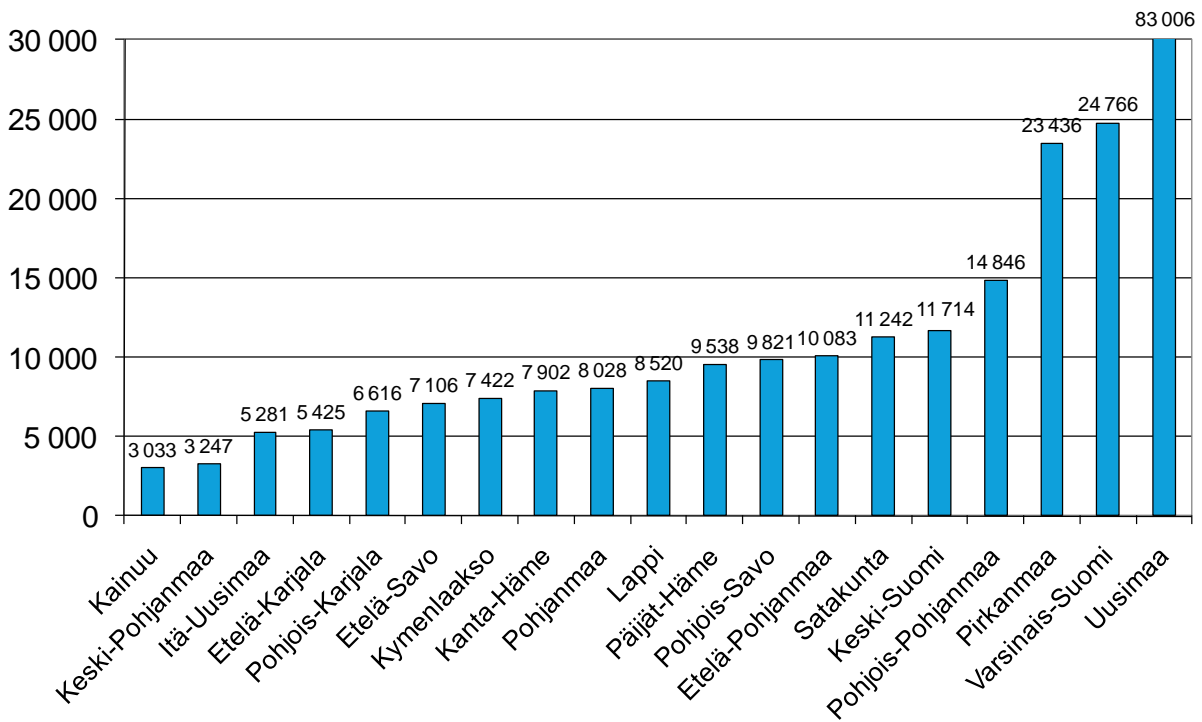
Kuva 7. Yrittäjien määrä v. I/1991–II/2011. (Lähde: Tilastokeskus).

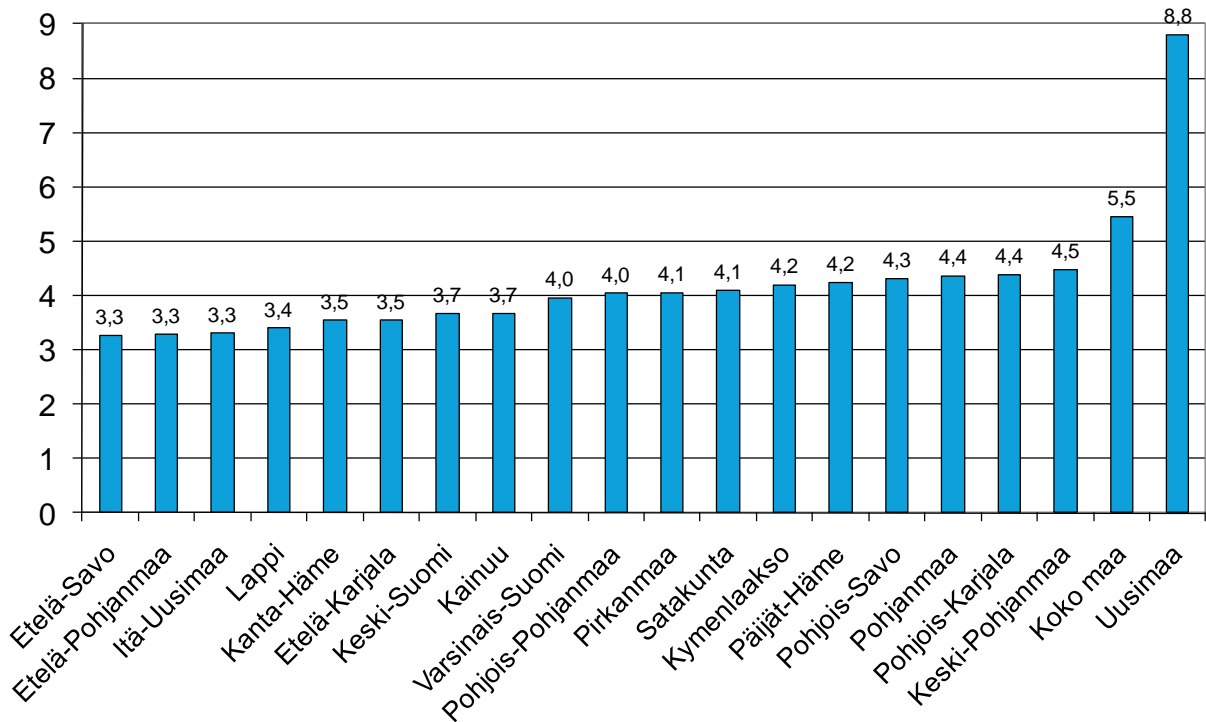
Kuva 8. Yrittäjien osuus työllisistä maakunnittain v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

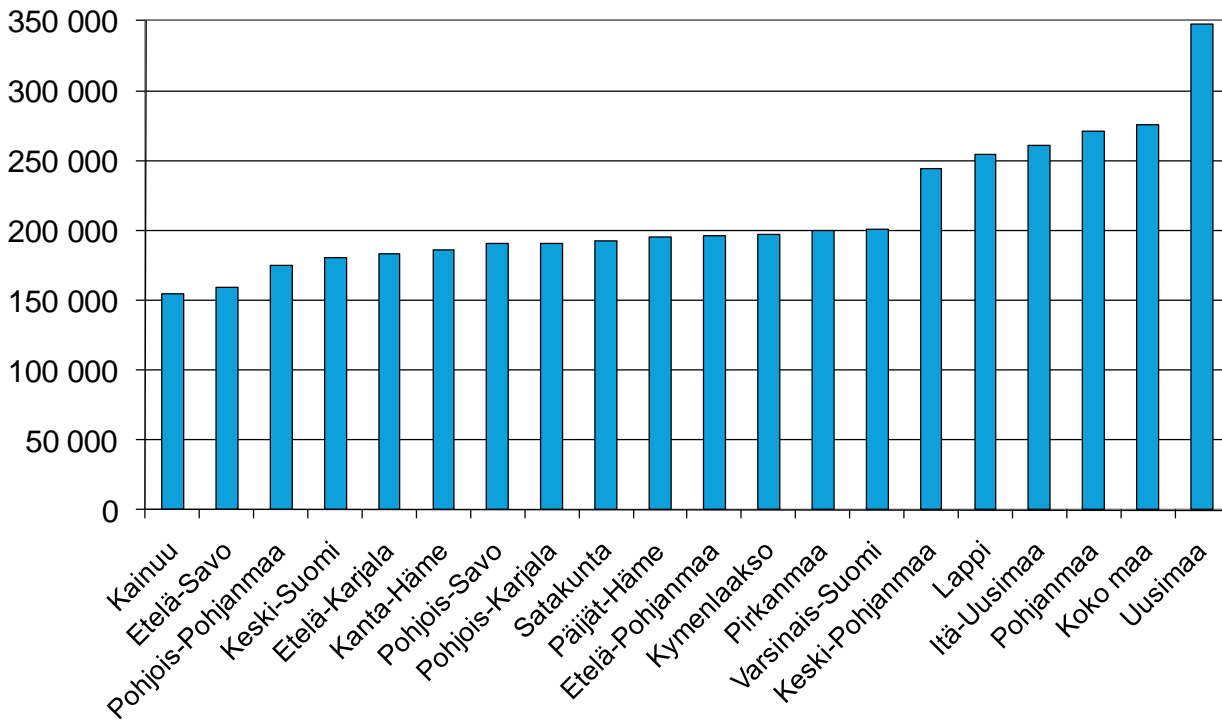
Kuva 9. Yritysten määrä maakunnittain v. 2008 (Lähde: Tilastokeskus).

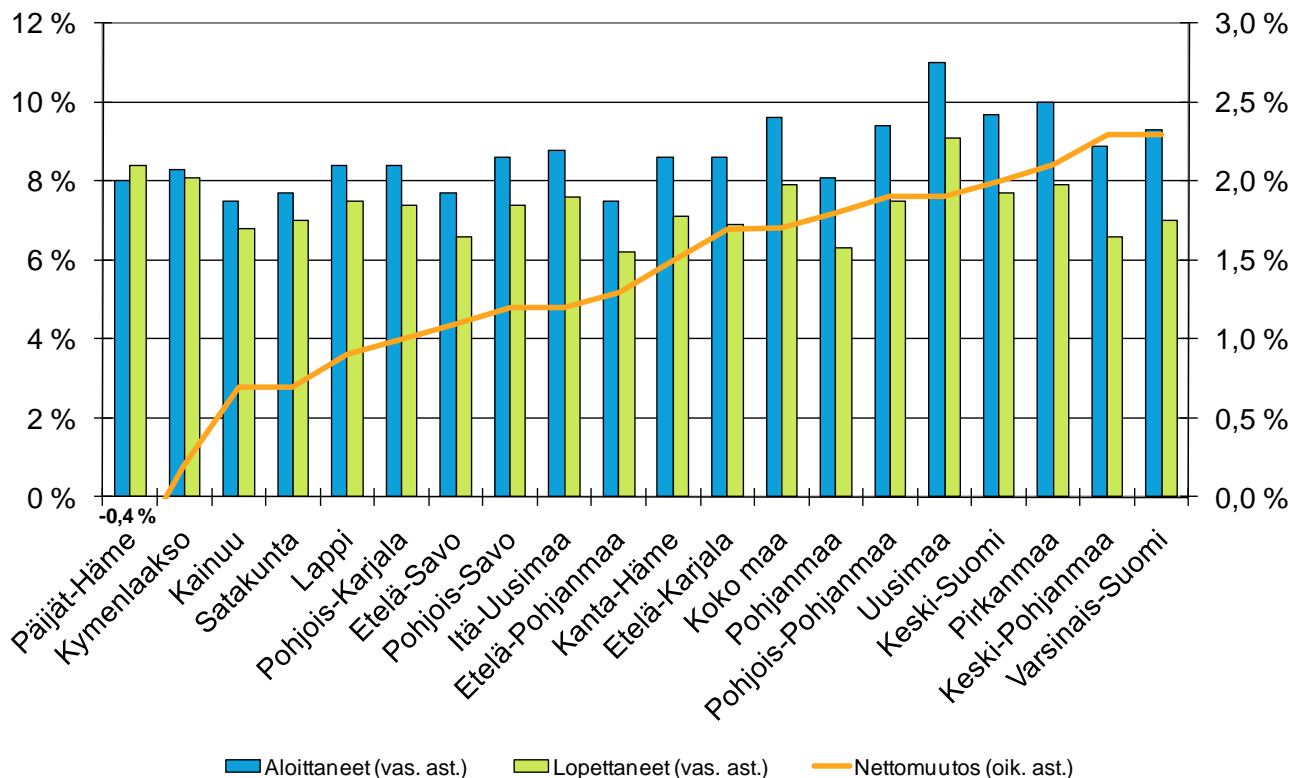
Kuva 10. Henkilöstöä yritystä kohden maakunnittain v. 2008 (Lähde: Tilastokeskus).

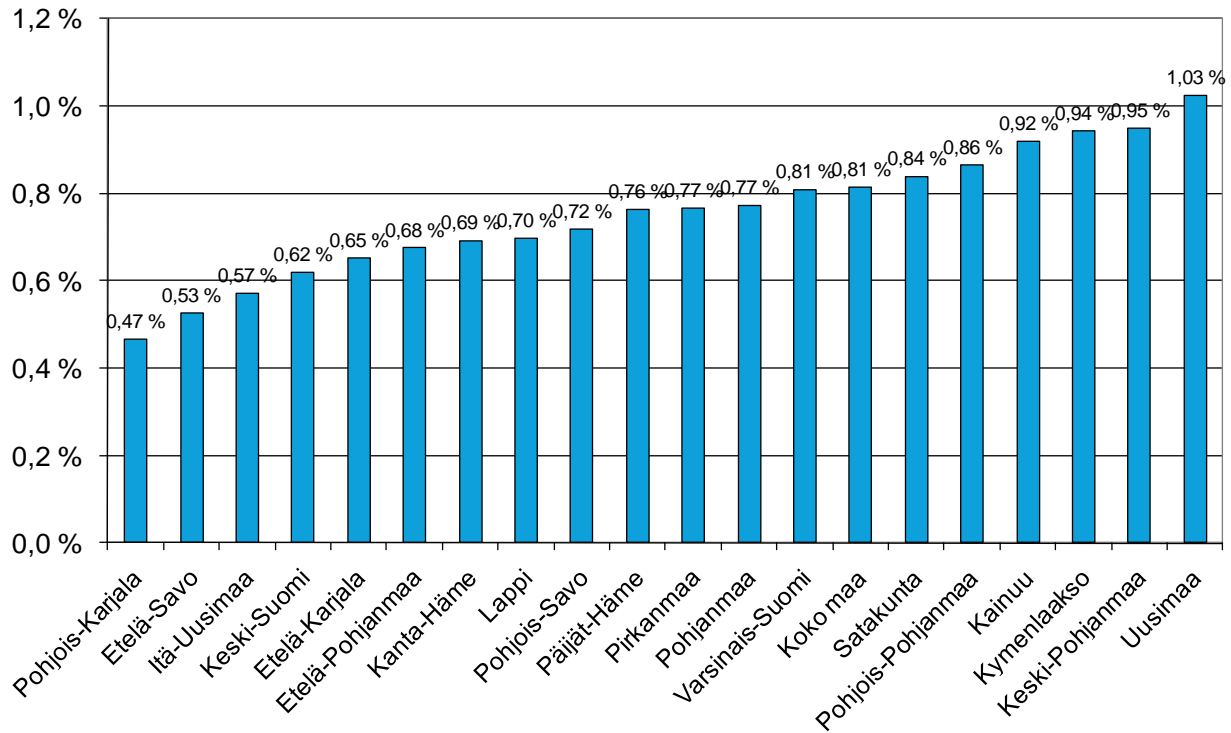
Kuva 11. Yritysten liikevaihto henkilöä kohden maakunnittain v. 2008 (Lähde: Tilastokeskus).

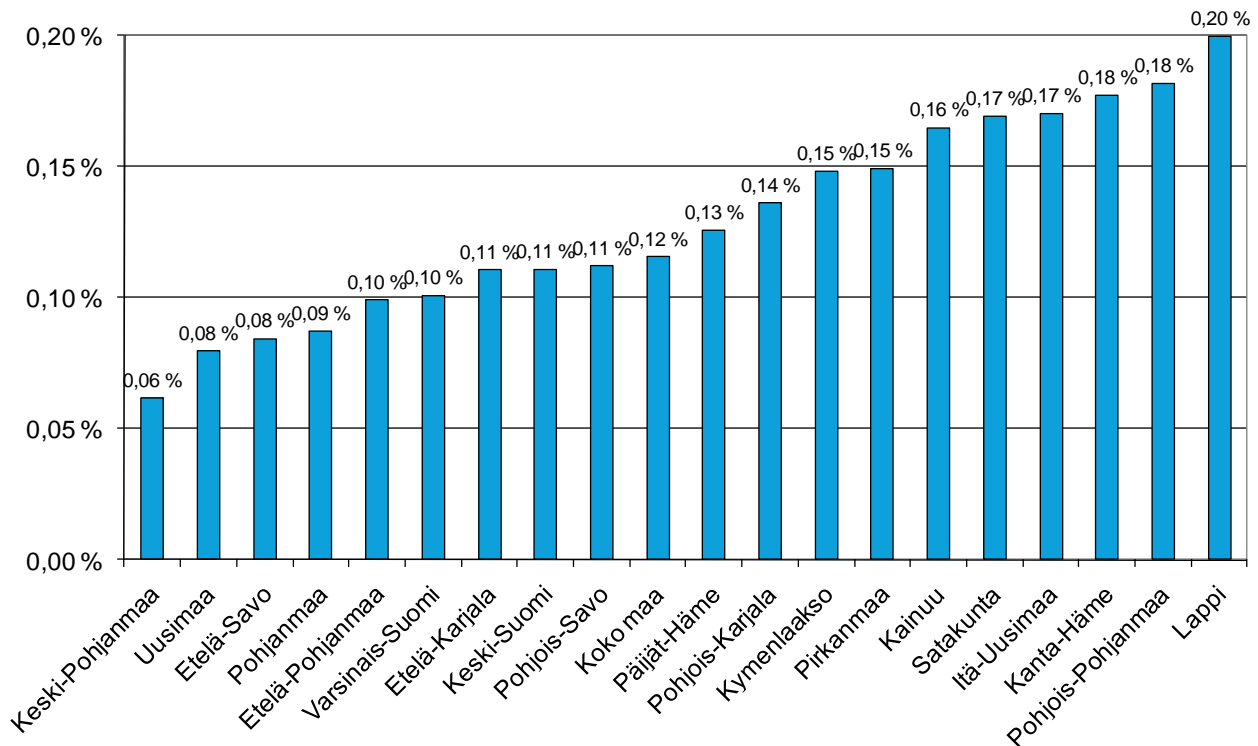
Kuva . Aloittaneet ja lopettaneet yritysten osuudet maakunnittain 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva 12. Yritysten konkurssiasteet maakunnittain v. 2008 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva 13. Yritysten saneerausasteet maakunnittain v. 2008 (Lähde: Tilastokeskus).

3 Pk-yritykset tärkeitä työllistäjiä

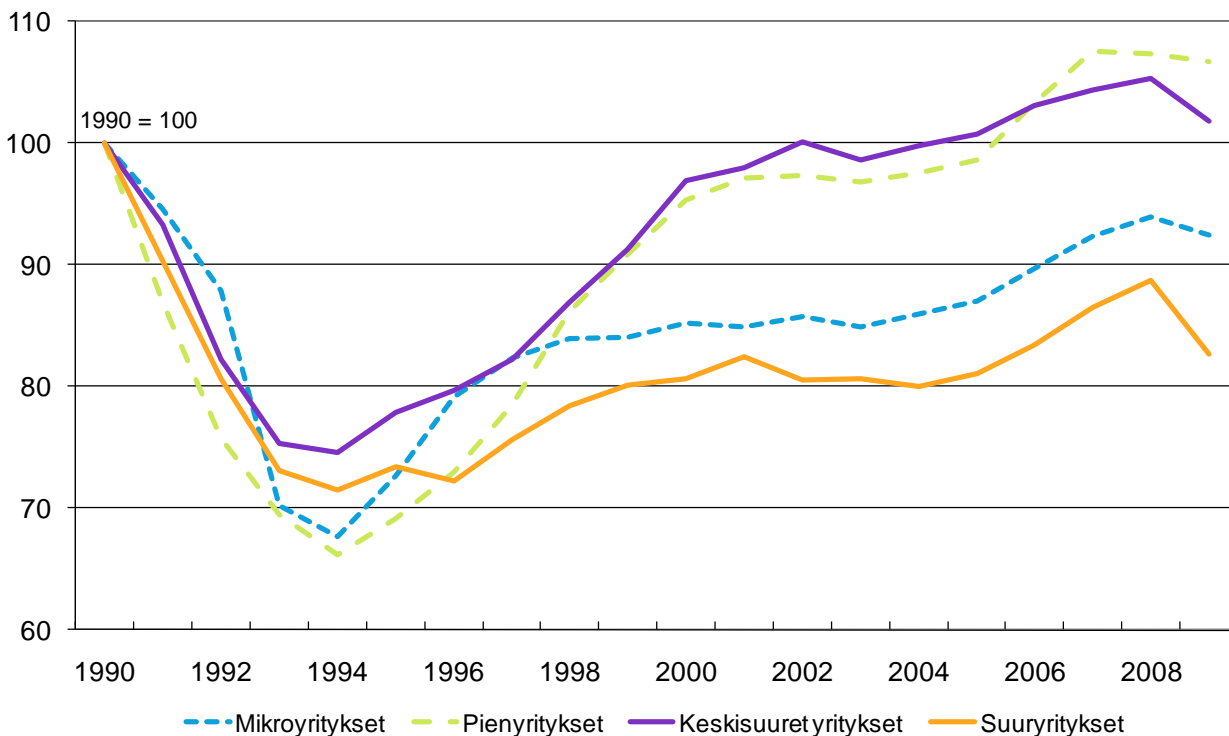
Pk-yritykset ovat tärkeitä työllistäjiä. Yritysrekisterin mukaan yritysten noin 1,4 miljoonasta (kokopäiväisestä) työpaikasta pk-yrityksissä on noin 863 000, joka on 62 prosenttia koko yrityssektorin työvoimasta. Keskisuurissa yrityksissä työskentelee vajaa viidennes henkilöstöstä, pienissä viidennes ja mikroyrityksissä neljännes.

Teollisuudessa työllistyy neljännes yksityisen sektorin työllisistä ja rakentamisessa puolestaan 10 prosenttia. Palveluissa ml. kauppa työllistyy tänä päivänä yli 60 prosenttia.

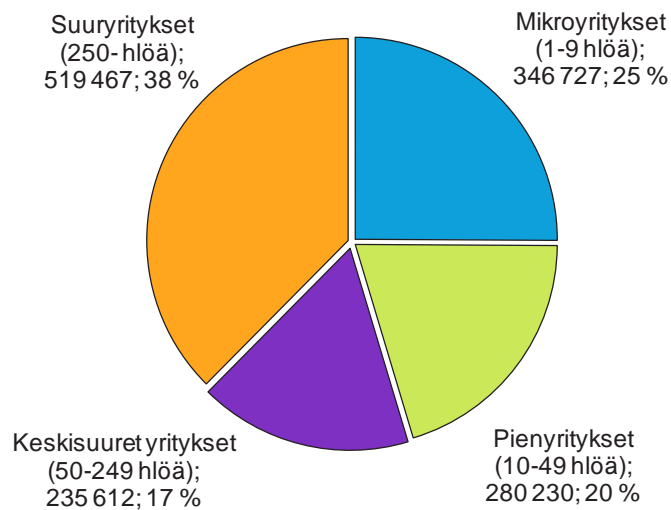
Erityisesti pk-yrityksissä henkilöstö on kasvanut viime vuosikymmenen puolivälistä. Uusista yrityksiin syntyneistä työpaikoista lähes 80 prosenttia on syntynyt pk-yrityksiin – ja kaikistakin uusista työpaikoista yli kaksi kolmasosaa. Pienet yritykset ovat lisänneet henkilöstöään 61 prosentilla, keskisuuret 36 prosentilla ja mikroyrityksetkin 37 prosentilla, kun suurten yritysten henkilöstön lisäys on jäänyt 16 prosenttiin. Osaltaan kehitystä selittää toimintojen ulkoistaminen pienempiin yrityksiin, osaltaan yritysten kasvu. On syytä muistaa, että yritykset siirtyvät kokoluokasta toiseen henkilöstön määrän kasvaessa.

Kuten edeltä voidaan havaita, on työllisyyskehitys ollut vahvaa myös yrittäjyyden kautta. Varsinkin yksinyrittäjien määrä on kasvanut – yksinyrittäjien osuus yrittäjistä on lähes kaksi kolmasosaa. Moni on näin ollen työllistänyt itsensä ryhtymällä yrittäjäksi. Työnantajayrittäjien määrä ei kuitenkaan ole kasvanut. Sekä naisten että miesten yrittäjänä toimiminen on lisääntynyt. Yrittäjistä kolmasosa on naisia, mikä on korkea osuus Euroopassa.

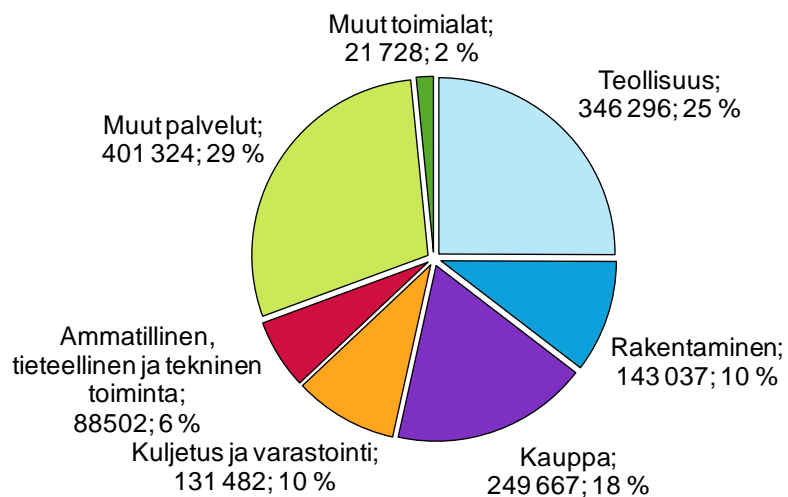
Kuva 14. Yritysten henkilöstön kehitys v. 1990–2009 (Lähde: Tilastokeskus).

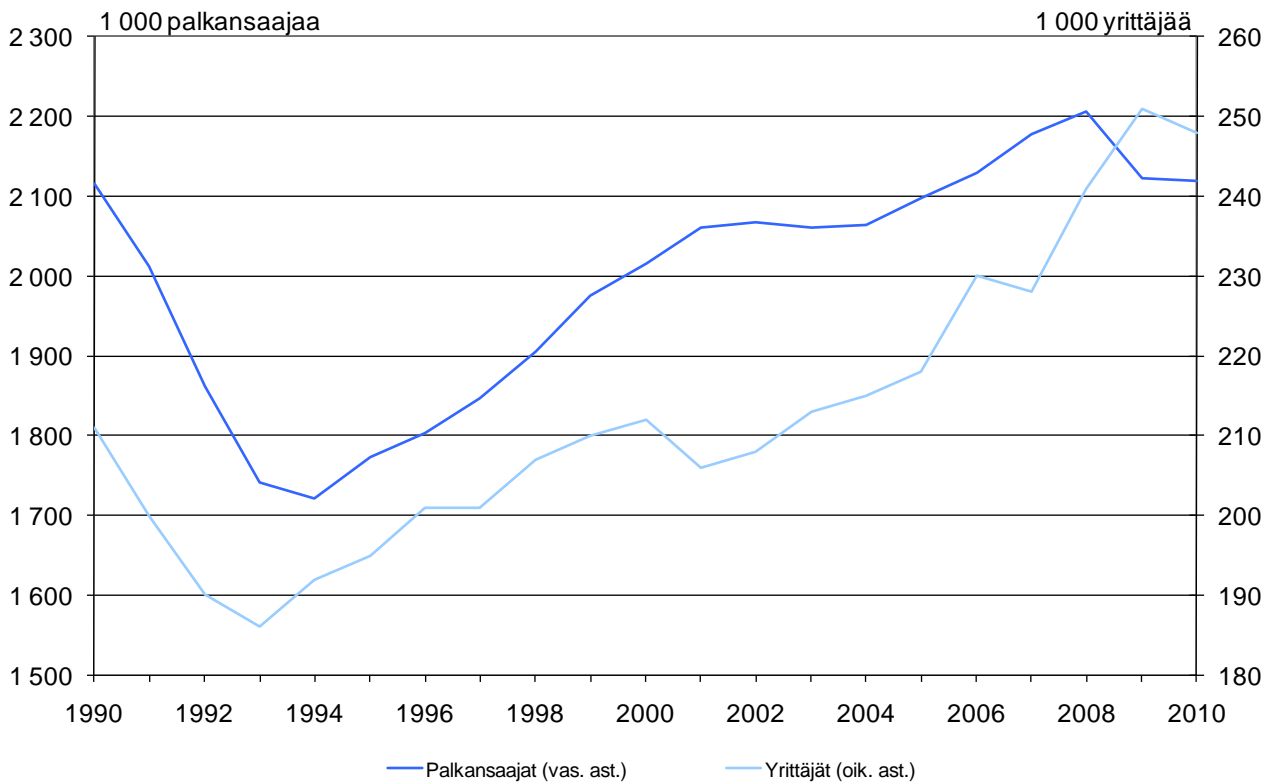
Kuva 15. Yritysten henkilöstö v. 2008 (Lähde: Tilastokeskus).

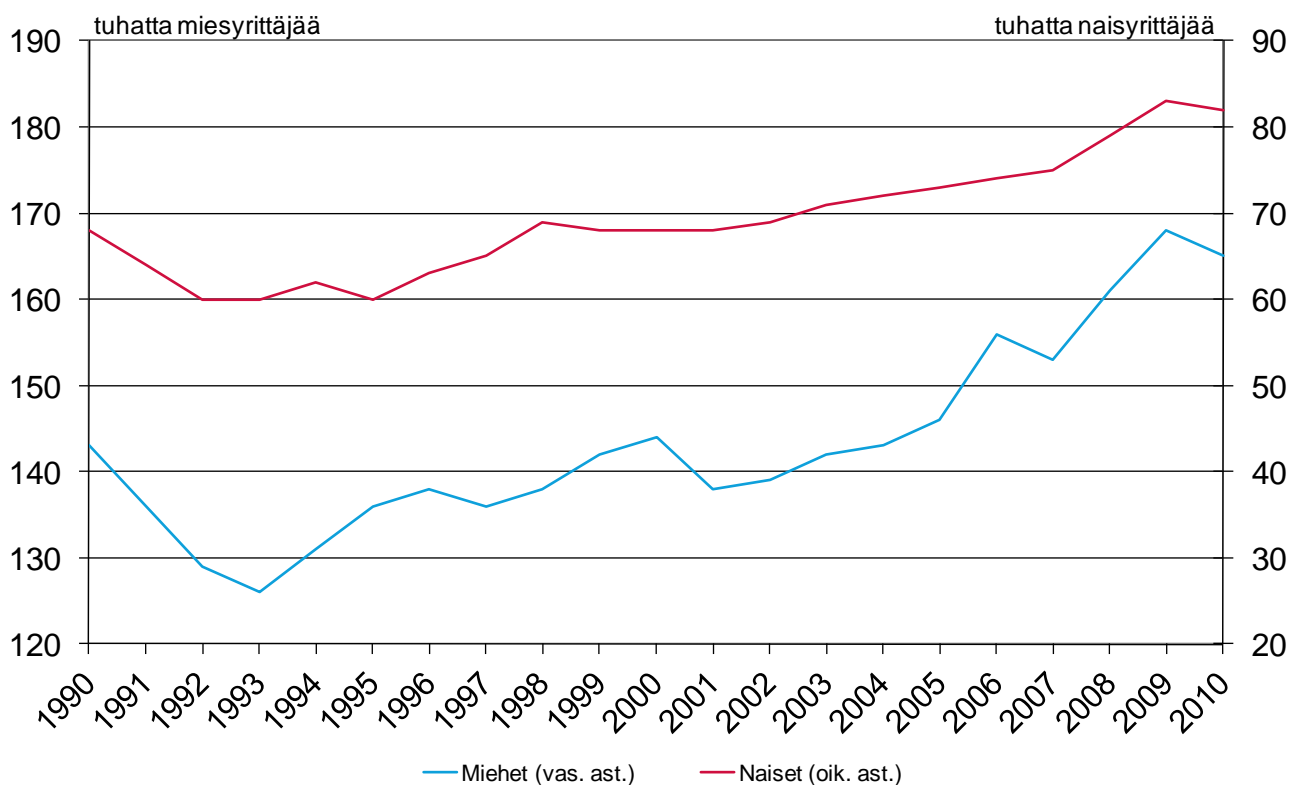
Kuva 16. Yritysten henkilöstö toimialoittain v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. Palkansaajien ja yrittäjien määrän kehitys (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva 17. Nais- ja miesyrittäjien määrä v. 1990–2010 (Lähde:Tilastokeskus).

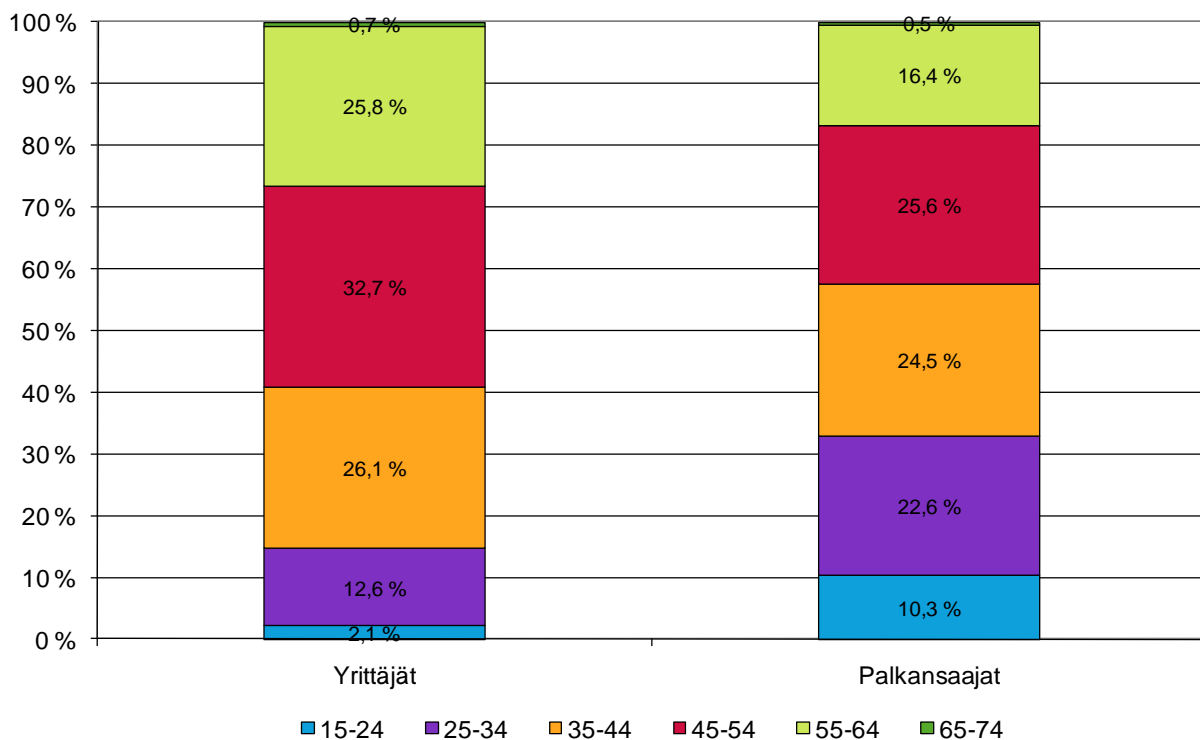
4 Yrittäjien profiili

Yrittäjät ovat palkansaajiaakin ikääntyneempiä. Yrittäjistä 27 prosenttia on 55 vuotta täyttäneitä, kun palkansaajista 17 prosenttia on täyttänyt 55 vuotta. Pk-yritysbarometrin perusteella seuraavan viiden vuoden aikana yli 20 prosenttia pk-yrityksistä on potentiaalisen omistajanvaihdoksen edessä. Tämä tarkoittaisi realisoituessaan, että noin 40 000 yrityksessä tarvittaisiin uusi omistaja.

Muuta väestöä selvästi suurempi osuus yrittäjistä on saanut opistotasoisien koulutuksen. Myös korkeasti koulutettujen osuus yrittäjissä on koko väestöä korkeampi.

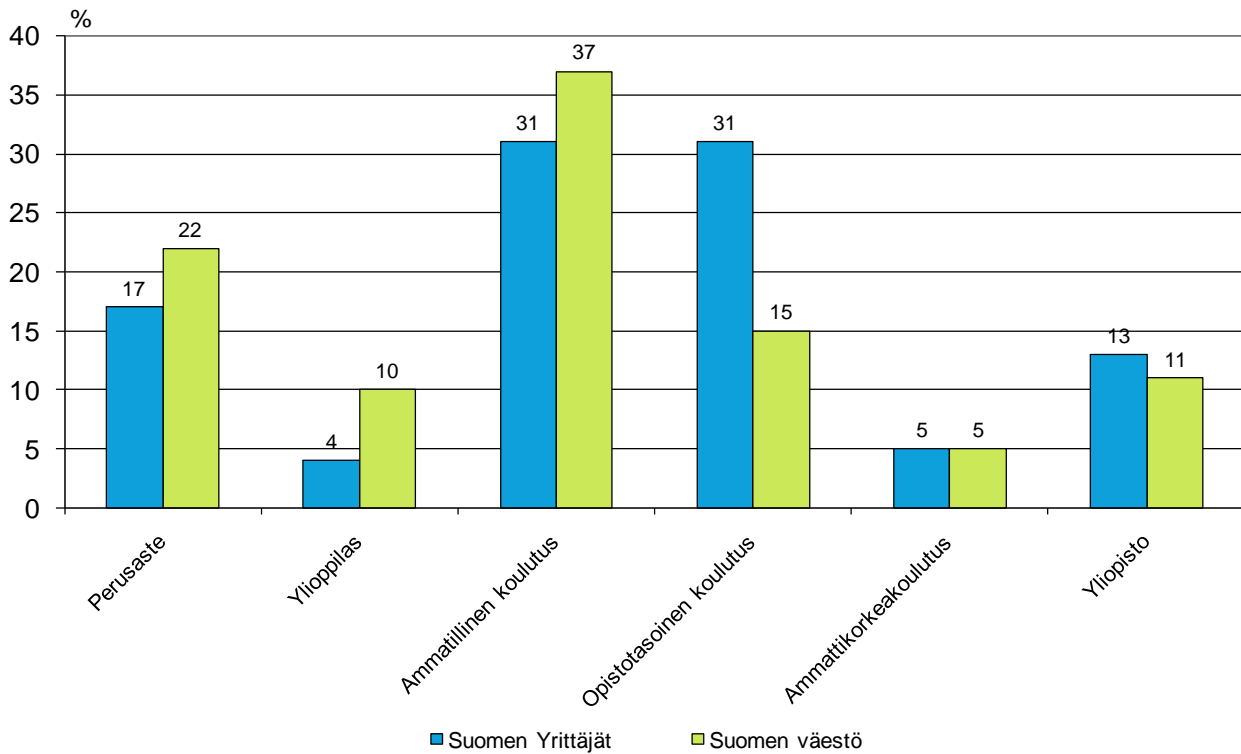
Kun työntekijäkotalouksien jakauma on perinteisesti normaalijakauman muotoinen, yrittäjäkotitalouksien jakaumassa korostuvat molemmat hännät. Toisin sanoen niistä kotitalouksista, joissa suurituloisin on yrittäjä, suhteellisesti useammat kuuluvat alimpaan ja ylimpään tulokymmenykseen. Työntekijävetoisista kotitalouksista puolestaan alimpaan ja ylimpään kymmenykseen kuulumisen on muita desiilejä ja yrittäjäkotitalouksia harvinaisempaa.

Kuva 18. Yrittäjien ja palkansaajien ikärakenne 2007 (Lähde: Tilastokeskus).

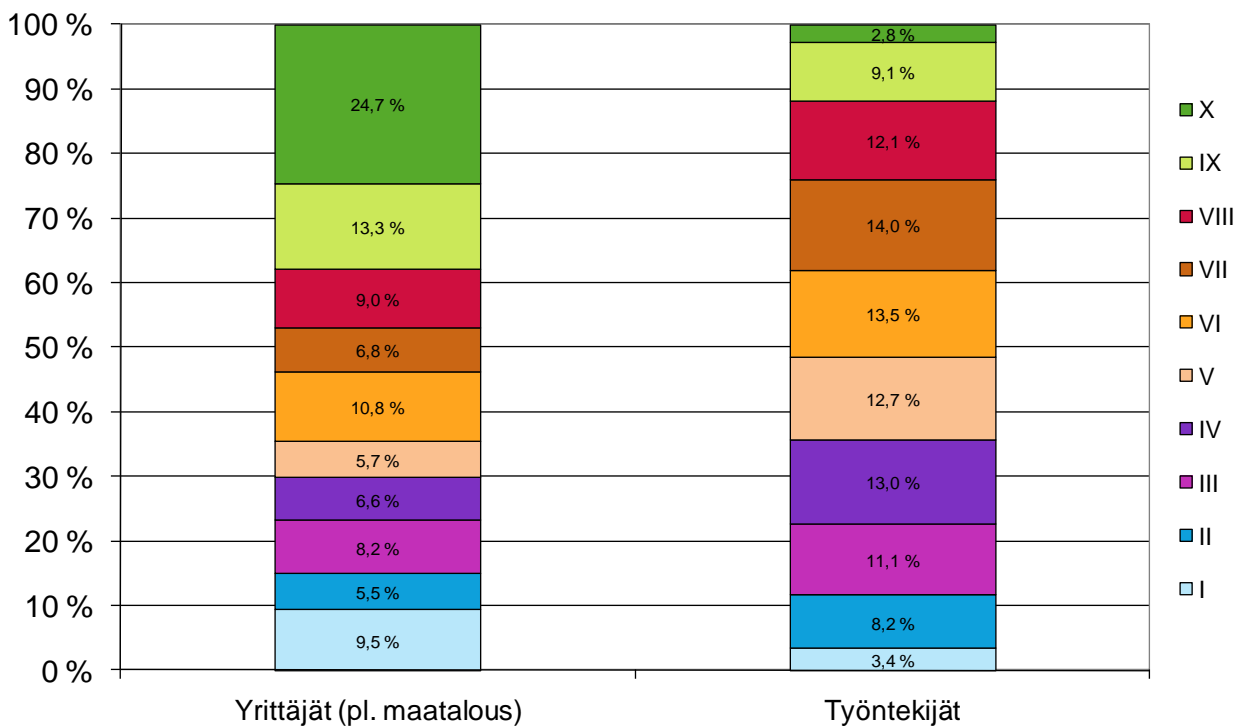

Kuva 19. Yrittäjien ja koko väestön koulutusrakenne v. 2008 (Lähde: SY ja Tilastokeskus).

Kuva 20. Yrittäjä- ja työntekijäkotitalouksien tulojakauma 2009 (Tilastokeskus).

Muodostettu henkilöittäin kotitalouden kulutusyksikköä kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan.

Keskiverto yrittäjä (jollaista ei tietenkään ole olemassa todellisuudessa):

- 46-vuotias opistotason koulutuksen saanut mies
- Ennen yrittäjäksi ryhtymistä tehnyt useita vuosia palkkatyötä
- Palvelualan yrittäjä (liike-elämän palvelut tai kauppa)
- Toimii osakeyhtiömuodossa
- Yrityksen omavaraisuusaste noin 40 % ja kokonaispääoman tuotto noin 6 %
- Työllistää itsensä lisäksi 2-3 henkilöä
- Yrittäjä tekee 20 % pidempää työpäivää kuin palkansaaja
- Yrittäjän perheessä asuu 2,7 henkeä (palkansaajaperhe 2,4 henk.)
- Tärkeitä asioita turvallisuus, toimeentulo, perhe ja vapaus
- Käteenjäävä tulo 23 % korkeampi kuin palkansaajalla
- Yrittäjä on keskimääräistä kansalaista vauraampi
- Kuluttaa keskimääräistä enemmän asumiseen, liikenteeseen ja terveyteen sekä vähemmän kulttuuriin, vapaa-aikaan ja ravintoloihin

5 Tutkimus- ja kehityspanostukset sekä innovaatiot

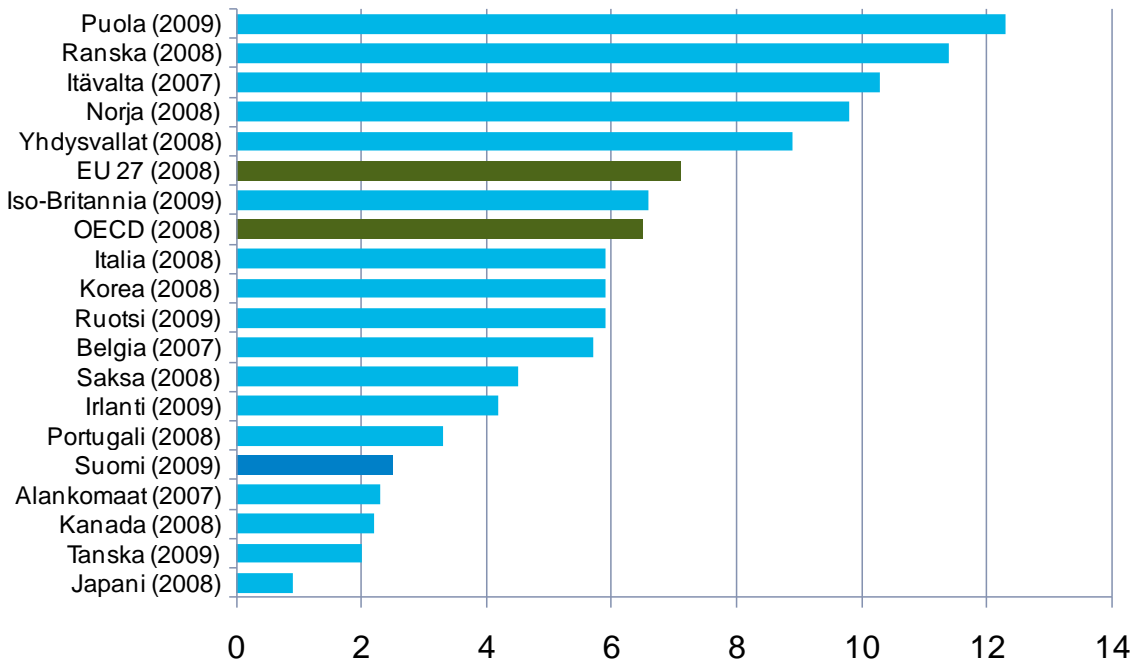
Suomen T&K-panostukset ovat 3,9 prosenttia BKT:sta. Julkisen sektorin osuus on tästä noin 30 prosenttia – 20 % korkeakoulu- ja tutkimussektori sekä 10 % muu julkinen sektori – kun tavoitteeksi on asetettu kolmannes. Siten noin 70 prosenttia T&K-panostuksesta tulee yksityisistä yrityksistä.

Pk-yritysten osuus yritysten T&K-panostuksista on reilu neljännes ja koko panostuksesta viidennes. Yrityksille suuntautuvasta julkisesta rahoituksesta pk-yritysten osuus on yli puolet, joka on kansainvälisesti vertaillen parempaa keskitasoa. Julkisen sektorin osuus yritysten T&K-panostuksesta on kuitenkin yksi teollisuusmaiden matalammista – vain muutama prosentti. Palveluyritysten osuus T&K-panostuksista on matala kansainvälisesti vertaillen. Samoin on ulkomaisen panostuksen osuus.

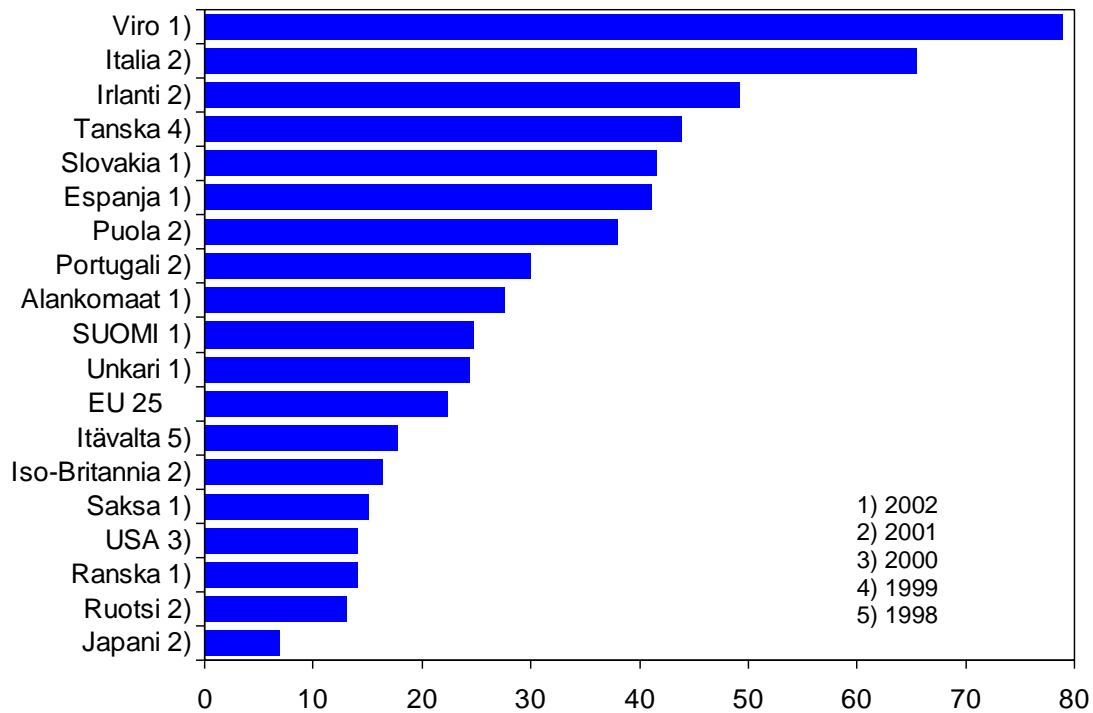
Innovaatiotoiminta painottuu luonnollisesti suurempiin yrityksiin – jo pelkästään johtuen resursseista. Tästä huolimatta yli 40 prosentissa pk-yrityksistäkin harjoitetaan innovaatiotoimintaa. Innovaatiotoiminta on yleisempää teollisuudessa kuin palveluissa.

T&K-panostukset ovat suurimmat Pohjois-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Uudellamaalla, kun panostukset suhteutetaan väestön määrään (euroa/asukas). Kymenlaaksossa, Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla panostukset ovat puolestaan pienimmät.

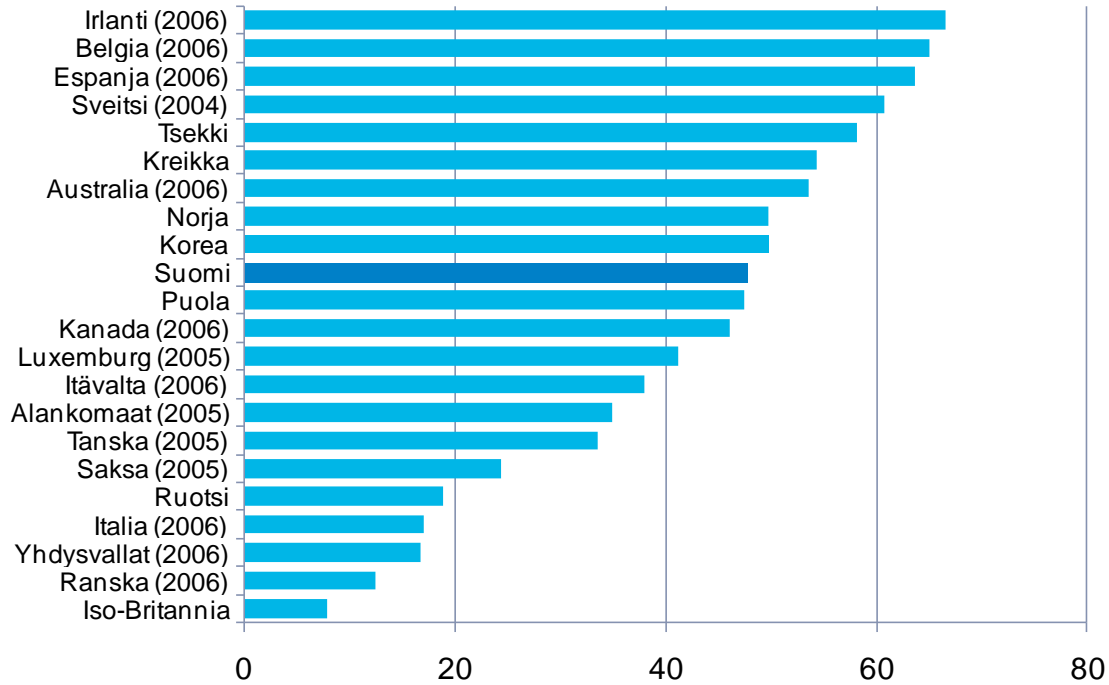
Kuva. Julkisen rahoituksen osuus yritysten T&K-panostuksista (Lähde: OECD).

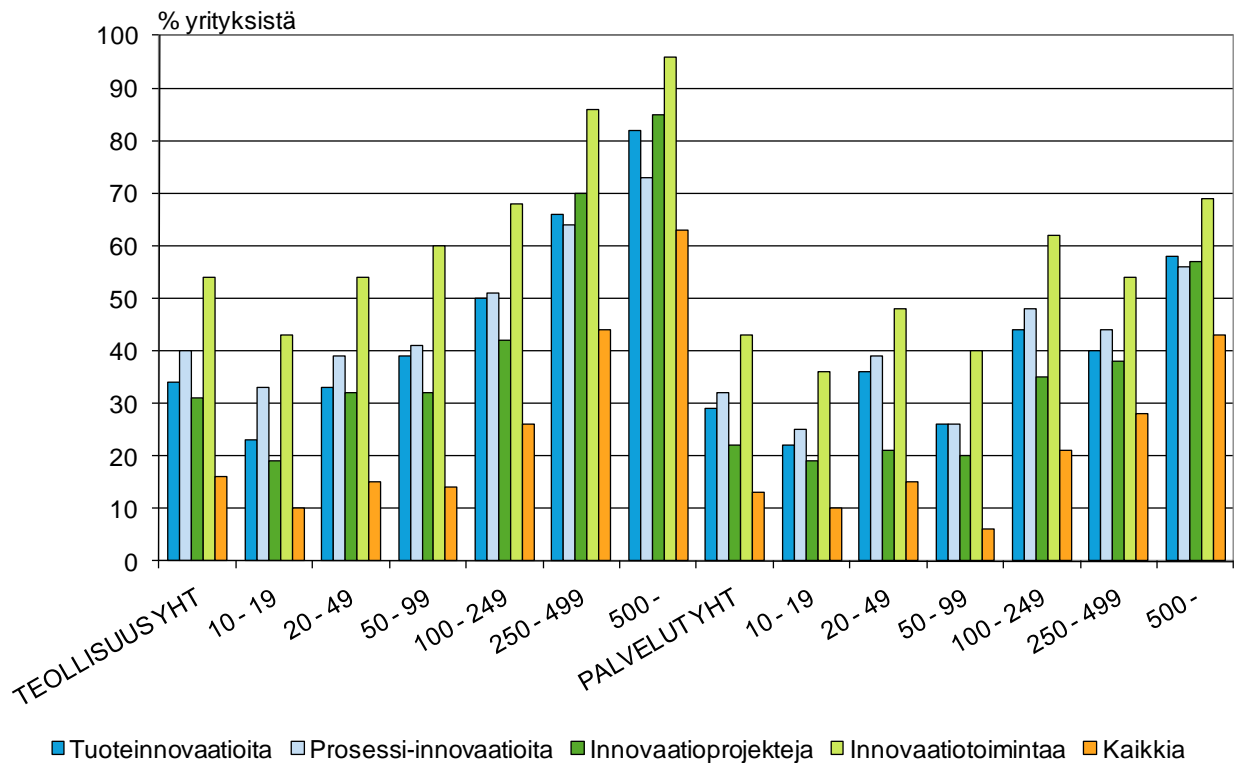
Kuva 21. Pk-yritysten osuus yritysten T&K-panostuksista (Lähde: Eurostat).

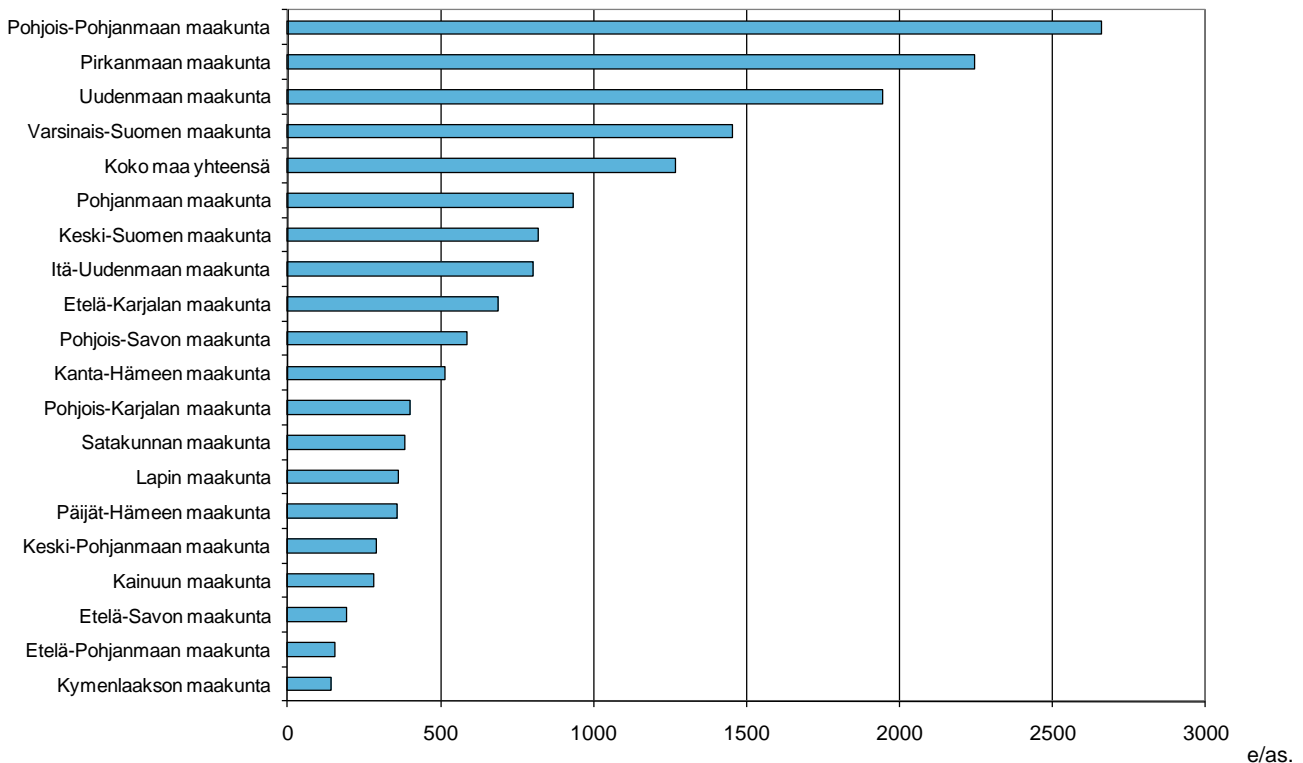

Kuva 22. Pk-yritysten osuus yritysten julkisesta T&K-rahoituksesta 2007 (Lähde: Eurostat).

Kuva 23. Yritysten innovaatiotoiminta v. 2006–2008 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. T&K-panostukset suhteessa väestöön maakunnittain 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

6 Pk-sektorin rooli kansantaloudessa

Pk-yritykset ovat kansantaloudellemme tärkeitä. Yritysten 335 miljardin euron liikevaihdosta pk-sektorin osuus on puolet. Yritysten liikevaihdosta valtaosa syntyy teollisuudessa ja kaupassa. Jalostusarvostakin yli 40 prosenttia syntyy pk-yrityksissä.

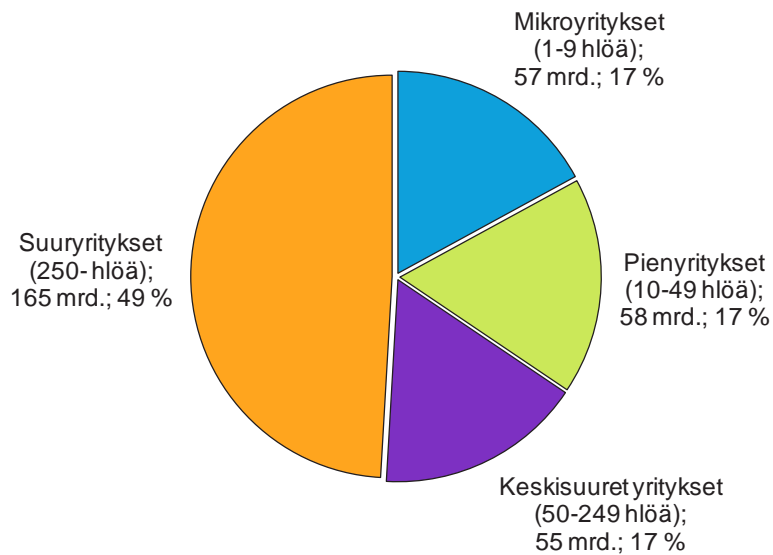
Pk-yritysten kokonaispääoman tuottoaste oli vuonna 2009 jopa selvästi korkeampi kuin kaikkien yritysten keskimäärin. Pk-sektorin käyttökatekin on hieman korkeampi kuin suurempien yritysten. Vaikka pk-yritysten omavaraisuusaste on matalampi kuin yritysten kokonaisuutena, pk-yrityksissä velan osuus liikevaihdosta on keskimäärin matalampi. Pk-yritykset näyttivät tunnuslukujen perusteella selviävän vuodesta 2009 suurempia yrityksiä paremmin. Lukuja tarkastellessa täytyy muistaa, että suuren pörssiyrityksen rakenne on toinen kuin pk-yrityksen.

Pk-sektorin osuus BKT:sta on reilu 40 prosenttia. Tuonnista pk-yritysten osuus on 29 prosenttia ja viennistäkin 13 prosenttia. Lisäksi on otettava huomioon, että monet pk-yritykset toimivat alihankkijoina suuryrityksille, joiden tuotteita ja palveluita viedään ulkomaille. Pk-yrityksistä runsaan neljänneksen tuotteita viedäänkin ulkomaille suoraan tai osana toista tuote- tai palvelukokonaisuutta.

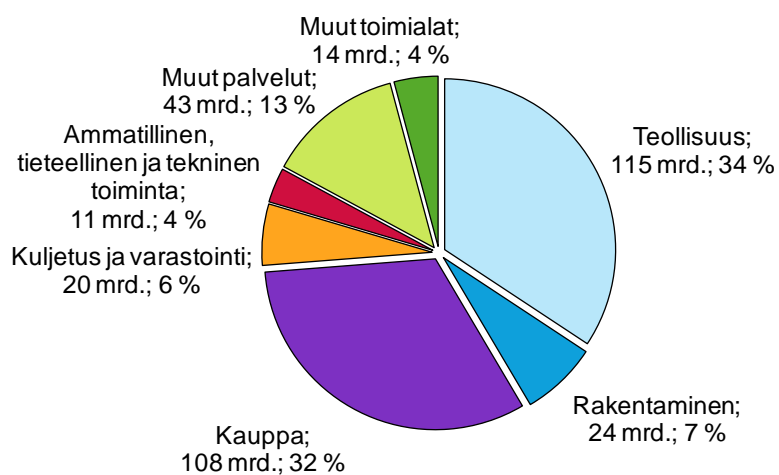
Pk-yritykset myös turvaavat tulevaisuutta. Perinteisistä reaali-investoinneista pk-yritysten osuus on noin puolet sekä tutkimus- ja kehityspanostuksista 13 prosenttia.

Kasvu yrityksistä on 4,5 prosenttia yrityksistä, kun mittarina käytetään liikevaihdon yli 10 prosentin vuotuista kasvua kolmen vuoden aikana. Kasvuyritysten määrä on ollut hieman kasvussa. Eniten kasvuyrityksiä on majoitus- ja ravitsemusalalla, informaatio- ja viestintäalalla sekä sosiaali- ja terveystaloudessa. Vähiten kasvuyrityksiä on kaupassa ja rakentamisessa.

Kuva 24. Yritysten liikevaihto v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva 25. Yritysten liikevaihto toimialoittain v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

Taulukko 1. Liiketaloudellisia tunnuslukuja v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus).

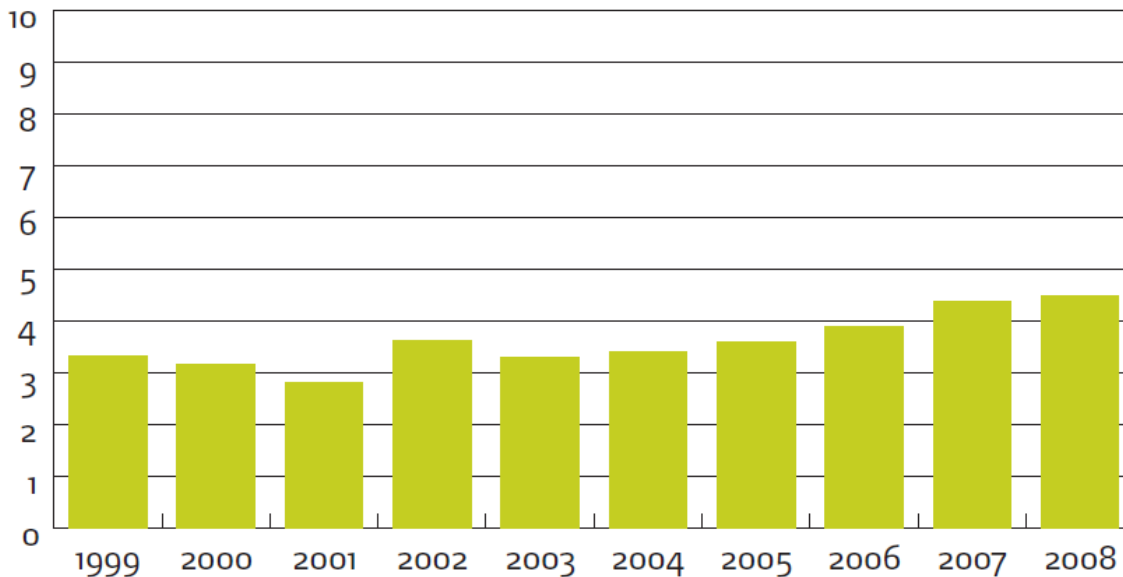
	Pk-yr.	Yritykset
Jalostusarvo/henkilöstökulut	1,3	1,4
Käyttökate/liiketoim. tuotot	8,2 %	7,2 %
Rahoitustulos/liiket. tuotot	5,7 %	5,9 %
Nettotulos/liiketoim. tuotot	2,0 %	1,7 %
Kokonaispo:n tuotto	5,6 %	3,9 %
Omavaraisuusaste	39,0 %	42,2 %
Bruttovelka/liikevaihto	55,1 %	76,7 %

Taulukko 2. Pk-sektorin rooli kansantaloudessa v. 2009 (Lähde: Tilastokeskus ja Suomen Yrittäjät).

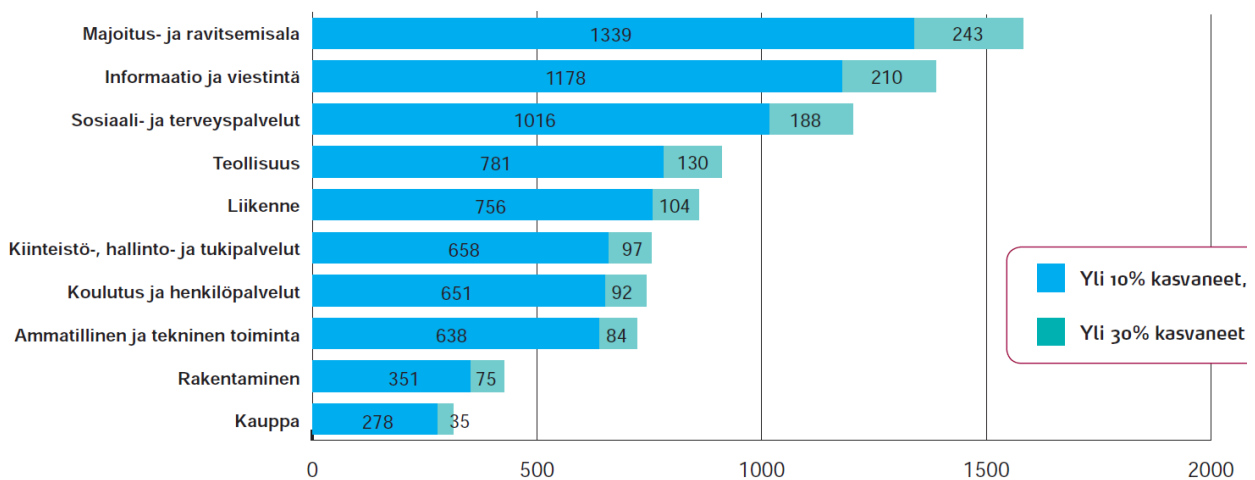
	Pk-yritykset	Koko talous
BKT	>40 %	171 mrd. €
Vienti	13 %	45,1 mrd. €
Tuonti	29 %	43,7 mrd. €
Investoinnit	n. 50 %	n. 18 mrd. €
T&K	13 %	6,8 mrd. €

Kuva. Kasvuyritysten osuus yrityksistä (liikevaihdon vuotuinen kasvu yli 10 % 3 vuoden aikana) (Lähde: EK).

Kasvuyrityksiä yrityskannasta, %

Kuva. Kasvuyritysten määrä toimialoittain 2009 (liikevaihdon vuotuinen kasvu yli 10/30 % 3 vuoden aikana) (Lähde: EK).

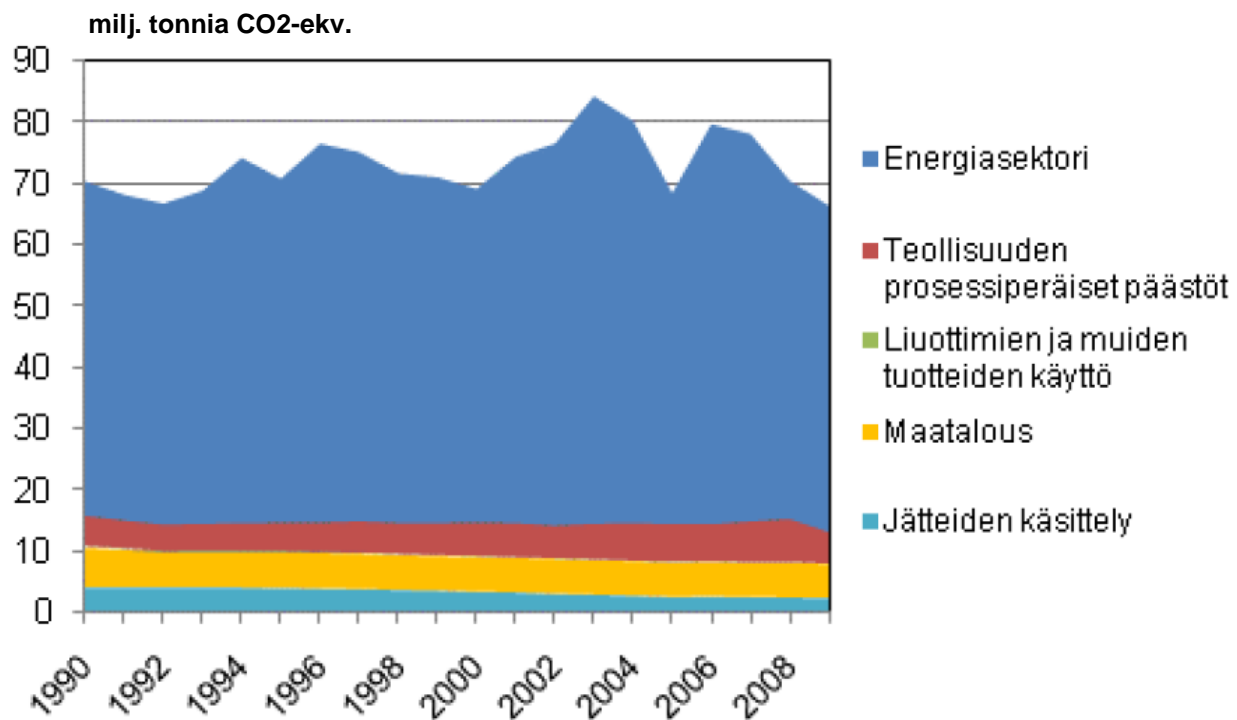

7 Yritykset ja ympäristö

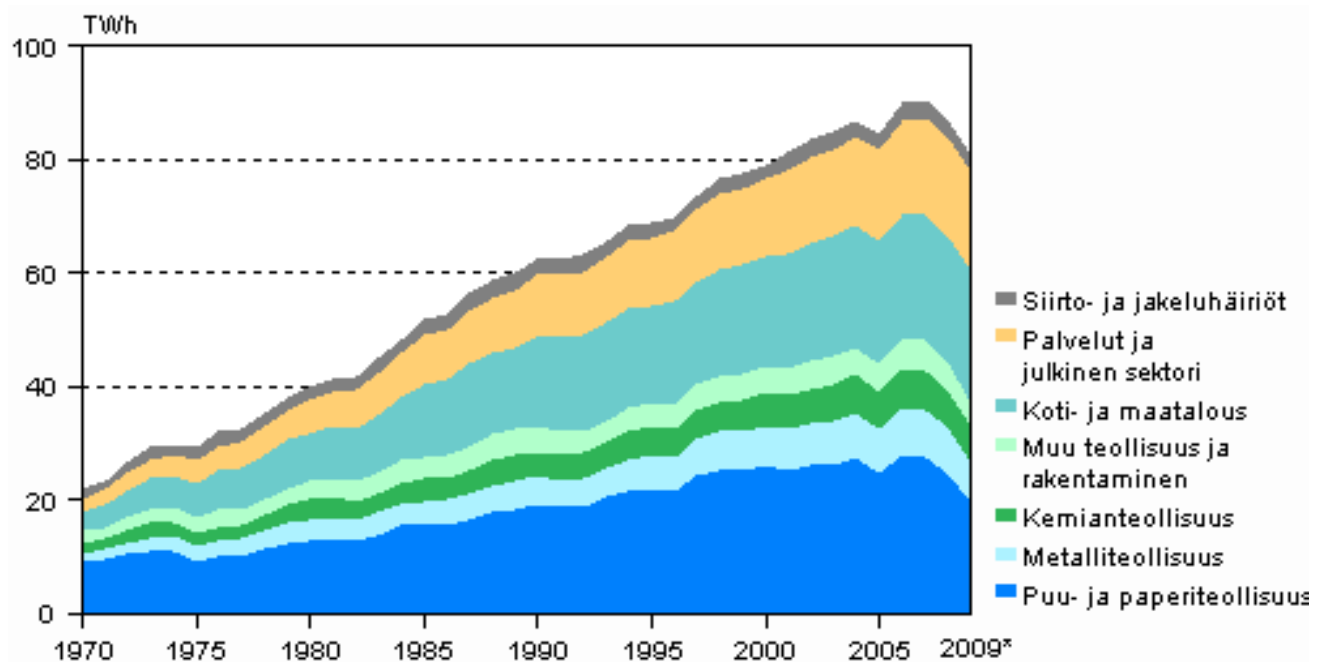
Valtaosa – yli kolme neljäsosaa – Suomen kasvihuonekaasupäästöistä syntyy energiasektorilla. Sähkön kulutus on ollut kasvussa BKT:n kasvun myötä. Puu- ja paperiteollisuus on sähkön suurin kuluttaja. Teollisuuden ympäristöinvestoinnit ovat olleet kasvussa vuodesta 2007 alkaen. Toimintamenot ovat kasvaneet tasaisemmin ja pidempään.

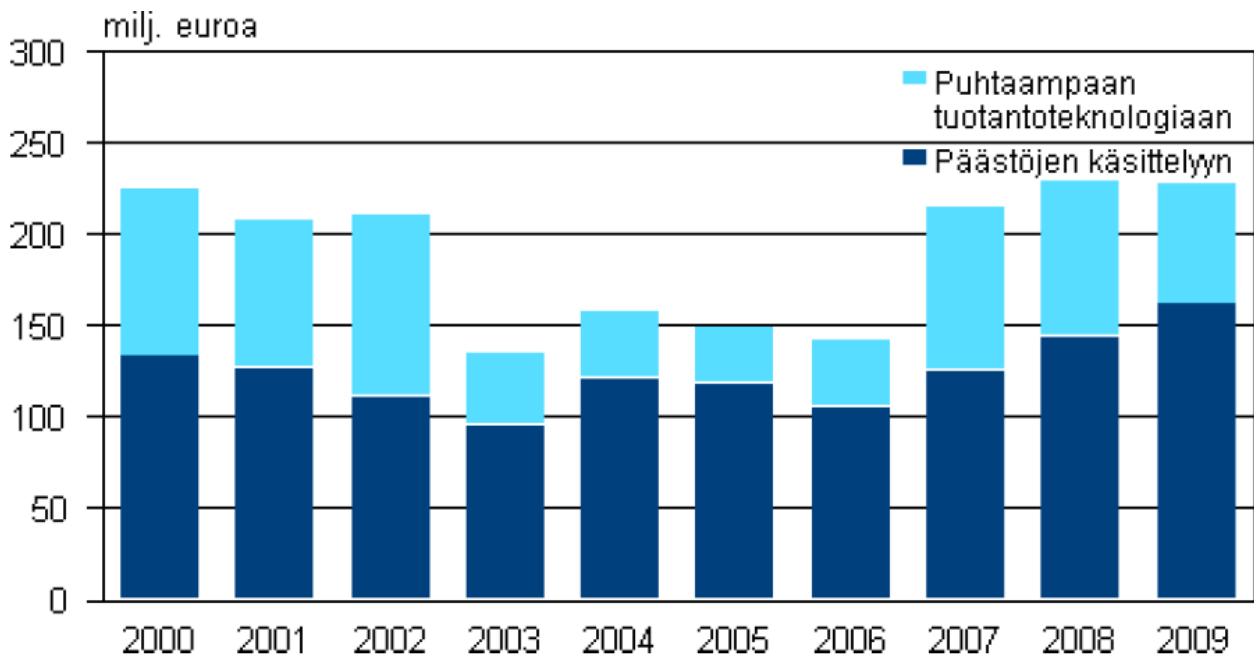
Kuva. Suomen kasvihuonepäästöt sektoreittain (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. Sähkön kulutus sektoreittain (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. Teollisuuden ympäristöinvestoinnit (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva. Teollisuuden ympäristönsuojelun toimintamenot (Lähde: Tilastokeskus).

